

Vrien vårlaks

Jeg våkner i det Widerøe-maskinen fra Stavanger lander i Aberdeen. Det er sent i april og ute varmer sola fra en blå, skyfri himmel. Én ukes laksefiske i River Spey venter.

Tekst og foto: Morten Harangen

KLAR TIL DYST: Det er mandag, vi er klare for første kast. Tradisjonen tro monterer ghillie Steve Brand stengene våre.

SKOTSK STIL

Vi bodde på Marionburgh House, et veldig trivelig hus og bare ett av flere overnattingsalternativer på Ballindalloch-eiendommen.

EN, TO, TRE: Etter snaue ti minutters kjøring begynner laksen å bli sliten. Roy står klar med håven.

Presis klokka 18 parkerer vi bilen ved March

PEN I TØYET

Steve Brand re-presenterer en ny generasjon ghillie i Skottland. Han var en fryd å være sammen med.

VED BAGASJEBÅNDENE I ANKOMSTHALLEN er det tett mellom laksefiskerne. Simms-bager og stangtuber avslører at broder'n, Terje, og jeg er i godt selskap.

Etter å ha stuert koffertene og utstyr inn i leiebilen, suser vi nordvestover på A96. Det er søndag og relativt lite trafikk på veien. Påskeliljer og det intense grønnskåret i trærne vitner om at våren for alvor har festet grepet om Skottland. Herlig!

Et par timer senere er vi framme ved målet: Det nydelige Ballindalloch-valdet, som enkelt forklart ligger mellom byene Grantown og Aberlour.

Nybegynner

Jeg er en fersk laksefisker. Selv om jeg har vokst opp ved Numedalslågen, har jeg alltid foretrukket ørretjakt. Slik er det fremdeles, egentlig, men dårlige venner og drømmen om noe virkelig stort på kroken, resulterte til slutt i en ny 15-foter med passende snelle, liner, fortomsmateriale, digre fluere og ikke minst en solid kredittkortregning.

Investeringen til tross, første og andre salmo-salar-sesong endte i skuffelse.

Kastingen har sakte, men sikkert kommet seg, men å hevde jeg behersker stanga er å ta hardt i. At jeg faktisk krocket og i et par minutter kjørte en laks, var ren og skjær

flaks. Følelsen da flua slapp og snøret ble hengende slapt i vannet, var ganske kjip. Men opplevelsen gjorde et uut-slettelig inntrykk, og jeg har brukt den til å psyke meg opp hver gang kastingen gikk i dass.

Tålmodighet, tålmodighet, tålmodighet. En dag lykkes jeg nok.

Møte ved March Pool

Det er Roy Darlington, en god venn fra England, som har invitert oss til Skottland.

Etter å ha fisket laks i River Dee i mange år, slapp han til på et av gromvaldene i River Spey for 13 år siden. En uke i april hvert år disponerer han Ballindalloch-strekningen. Mang en laks har det blitt, men fangstene har variert stort fra sesong til sesong.

Presis klokka 18 parkerer vi bilen ved March Pool, den øverste av valdets 11 høler. Roy, sønnen Chris og kompisene Stewart, Marcus og Simon, venter på oss. Det er tradisjon å møtes her, vurdere elva og skravle litt, før man kjører de siste kilometerne til sjarmerende Marionburgh House – gruppas faste innkvartering.

Etter å ha lempet bagasjen inn på de respektive rommene, møtes vi til en drink i stua. Alle har tatt med et bidrag til self service-baren, og etter antallet flasker å dømme er

Pool, den øverste av valdets 11 høler.

faren for dehydrering forsvinnende liten.

Vi synker ned i de behagelige stolene, skåler for suksess og gleder oss stort til å ta fatt på fisket.

– May I have your rod, sir?

Etter frokost mandag morgen kjører vi ned til elva. Basen kommende uke er den komfortable hytta ved Boat Pool, hvor vi tas imot av Ballindallochs ghillie, Steve Brand. Ingen gammel skotte med hvitt hår, store bustete øyebryn og lilla nese, men derimot en ung, blid og Ferarri-kjørende mann, som, naturligvis, er kledd i tweedjakke og -nikkers i Ballindallochs eget tartan.

–May I have your rod, Sir?

Selv om Steve representerer en ny generasjon ghillie, holdes gamle tradisjoner i hevd på Ballindalloch. Det betyr for eksempel at gjestene ikke rigger egne stenger. Det skulle jo tatt seg ut... Nei, det er ghilliens oppgave, i likhet med å montere snelle, tilpasse snøre og fortom til gjeldende forhold, og plukke ut og knytte på fluere. Uvnt, må jeg innrømme, men behagelig og oppsiktsvekkende lett å venne seg til.

I utgangspunktet skal vi fiske to økter, avbrutt av lunsj i hytta, forteller Steve. Det er han som skal fordele oss på de ulike hølene, og normalt kommer vi til å gi oss ved seks,

sju-tiden. De som ønsker å fiske etter middag er imidlertid velkomne til å gjøre det.

Spennende!

Treg start

Vannstanden er nesten optimal i løpet av uka vi fisker Ballindalloch. Det er plenty laks i elva, men de viser seg å være i det vanskelige hjørnet.

Roy lurer riktignok en liten tass, men bortsett fra den og et par, tre drag fordelt på gruppa ellers, er det sørgelig lite action. Selv ikke Steves mange råd, kyndige veiledning og bytte av snører, fortommer og fluere, hjelper. Mandagen går, tirsdagen er resultatløs og plutselig er det lunsj onsdag.

Laksen vil ikke.

Etter lunsj sendes Terje og jeg til Junction Pool - den sagnomsuste hølen der sideelva Avon (uttales *Arn*) renner ut i Spey. Det er en flott, varm ettermiddag, og laksen viser seg allerede i det vi kommer fram. Stein-saks-papir-runden ender i nederlag, og broder'n starter.

Mens jeg sitter på en liten gressbakke ved bredden og betrakter Terje, legger jeg merke til en velkjent dans. Jeg kikker mot horisonten og ser ikke bare én, men ti, tjue, ja, kanskje hundre døgnfluere. Gjett om det varmer hjertet til en ørretboms!

FIN VÅRLAKS

En fornøyd fisker og laksen på nøyaktig 10 pund (drøyt 4,5 kilo).

SKOTSK: The dining room på Marionburgh House. Merk teppet!

MMM ...: Det var lite å utsette på baren vår!

PAUSEFISK: Jeg og Roy tar en liten skarp en mellom øktene i elva

FISKEPLASSER

Boat Pool, opp mot The Rocks. Rundt svingen ligger den berømte Junction Pool.

Ikke akkurat laksemat

Mellom de mange resultatløse øktene i Spey, gledet det en ørretfisker (for det er det jeg egentlig er) å se klekkingene av blant annet March Brown. Spey huser pen ørret i tillegg til laksen.

Torsdag morgen er grå, litt trist og det er yr i lufta. Roy og jeg skal fiske March Pool før lunsj.

PÅSKELIJER

Vakrere blir det ikke! Disse liljene forbinder jeg virkelig med vårlaksefiske i Skottland.

Det er, viser det seg, både March Browns (*Rhithrogena germanica*) og Large Dark Olives (*Baetis rhodani*) som klekker. Mer skal det ikke til for å redde nok en dag uten kontakt med elvas konge.

Whisky trail

Å kjøre i Skottland er som å manøvrere i Vinmonopolets katalog over brune dråper. Kjente og ukjente, store og små destillerier ligger tett, og verdsetter man nasjonens flytende tradisjoner, hører et produsentbesøk definitivt med på fisketuren. Utfordringen, naturligvis, er å avgjøre hvem som er sjåfør.

Terje og jeg valgte å besøke Macallan. Mens enkelte destillerier i Speydalen, som for eksempel Cragganmore, ikke tar imot gjester, har andre bygget besøksenter og arrangerer daglige omvisninger. Blant disse er nettopp Macallan, et destilleri etablert i 1824, med imponerende 150 000 fat liggende lagret til enhver tid og egen strekning i River Spey. Perfekt!

Vi fikk en interessant presentasjon av bedriften og ikke minst dens historie. Jammen ble vi ikke kvitt noen pund i gavebutikken også.

Ønsker man isteden å besøke et mindre kjent destilleri er det flere gode alternativer i området. Glenfarclas (1836)

og Tomintaul anbefales ofte i både magasiner og av folk man treffer på de forskjelligste steder.

Laks!

Torsdag morgen er grå, litt trist og det er yr i lufta. Roy og jeg skal fiske March Pool før lunsj. Etter tre dager uten kontakt må jeg innrømme trua er borte. Derfor er planen å bruke tid med kameraet i dag. Roy, derimot, vader ut og skriker til verket.

- Morten ..., sier Roy forsiktig, etter bare et par minutter. Jeg registrerer det nok, men i iveren etter å fotografere en lite samarbeidsvillig fasan, svarer jeg ikke.

- Morten ..., gjentar Roy, litt høyere denne gangen. Jeg kikker opp, og ser en smilende, liten mann med ei bøyd stang. Laks! Mens fasan-kraket tar beina fatt og løper i deking i skogen, henter jeg håven til Roy. At det var han som omsider lykkes er ikke tilfeldig!

Etter å ha fisket laks siden han var ung, og i 13 år ha vadet opp og ned Ballindalloch-valdet, har Roy samlet adskillige verdifulle erfaringer. Hans praktiske kunnskap, evnen til å analysere en høl og følelsen han åpenbart har av at nå, nå er laksen i rett modus, er en dødelig kombinasjon.

Laksen er perfekt krocket i munnviken, og etter en relativt udramatisk kamp ligger den blanke fisken i håven. Ti pund

viser vekta. Jeg gratulerer Roy, tar en knert og registrerer at trua er tilbake!

Audiens på slottet

Etter lunsj blir det en kort økt. En og annen laks viser seg, men fluene våre bryr de seg filla om.

Årsaken til at vi gir oss tidlig er en hyggelig invitasjon fra godseieren på Ballindalloch, Lady Clare Macpherson-Grant. Hun har invitert til drinker på familiens fantastiske slott, en anledning man selvsagt ikke lar gå fra seg.

Etter å ha endevendt koffertene på jakt etter noen rimelig propre tekstiler, skifter vi og kjører ned til slottet. Roy ringer på den flere hundre år gamle døra, og ut kommer en smilende Oliver Russell - ektemannen til godseieren. Med et fast håndtrykk ønsker den uklanderlig antrukkede herren oss velkommen til *the castle*, før vi tas med inn i en annen verden.

En liten rundtur senere befinner vi oss i en overdådig møblert stue. I det kveldens første runde med drinker er servert, og sølvfatene med snacks er på plass, kommer godseieren feiende inn i rommet - *fashionably late*.

De neste to timene er underholdende og hyggelige.

Vi står og diskuterer ting jeg virkelig ikke har greie på, som forbudet mot revejakt, nødvendigheten av å ha en golf-

bane på egen eiendom og det britiske monarkiets status. Det var, viser det seg, meget nære bånd mellom den avdøde dronningmoren og godseierens foreldre. Prinsen av Wales fisker regelmessig på Ballindalloch, og morer seg stort over å tipse ghillien med penger som har «*a picture of my mother on the front ...*».

Kast, kast og kast

Fredagen og lørdagen er resultatløse. Vi kaster, kaster og kaster, uten å bli belønnet med så mye som et lite nugg i fluene. Frustrerende, siden vi i perioder ser flak med fisk ta seg gjennom hølene. En noe oppgitt ghillie konkluderer med at årsaken må være den høye temperaturen i vannet. Vel, ikke vet jeg. Men jeg antar det er en rimelig forklaring.

En laks (pluss den lille, da) på sju mann på én uke var skuffende, spesielt med tanke på den optimale vannstanden og det faktum at laksen åpenbart var i farta. Men det betyr overhodet ikke at turen var mislykket. Jeg virkelig storkoste meg ved River Spey.

Det jeg ikke visste i det jeg gikk ombord i flyet hjem til Norge, var at jeg bare noen måneder senere skulle få min aller første laks. Ikke i Skottland, men på hjemmebane i Vestfold.

Men det, kjære leser, er en annen historie. ●